

کتاب برگزیده سال ۸۲

پیام امام

امیر المؤمنین (ع)

شرح تازه و جامعی بر تفسیر البلاغه

جلد ششم

آیت الله العظمی مکارم شیرازی
با همکاری: جمعی از فضلا و دانشمندان

مکارم شیرازی، ناصر، ۱۳۰۵ -

پیام امام امیرالمؤمنین علیه السلام: شرح تازه و جامعی بر نهج البلاغه / مکارم شیرازی؛ با همکاری جمعی از فضلا و دانشمندان - تهران: دارالکتب الاسلامیه - ۱۳۷۵.

ISBN - SET: 964-440-066-6

ج. (دوره)

ISBN : 964-440-242-1

(ج. ۶):

فهرست نویسی بر اساس اطلاعات فیبا.
کتابنامه.

ج. ۶ (چاپ پنجم: ۱۳۹۵)

۱. علی بن ابی طالب علیه السلام، امام اول، ۲۳ قبل از هجرت - ۴۰ ق. -- نهج البلاغه -- نقد و تفسیر.
۲. علی بن ابی طالب علیه السلام، امام اول، ۲۳ قبل از هجرت - ۴۰ ق. -- خطبه‌ها. ۳. علی بن ابی طالب علیه السلام، امام اول، ۲۳ قبل از هجرت - ۴۰ ق. -- کلمات قصار. الف. علی بن ابی طالب علیه السلام، امام اول، ۲۳ قبل از هجرت - ۴۰ ق. ب. عنوان. ج. عنوان: نهج البلاغه. شرح. د. عنوان: شرح تازه و جامعی بر نهج البلاغه.

۲۹۷/۹۵۱۵

BE / ۰۲ / ۱۳۹۵

م ش / ان

۸۳۷-۷۷ م

کتابخانه ملی ایران

با همکاری دانشمندان محرم حجج اسلام آقایان:

محمد جعفر امامی - محمد رضا حسینی - محمد جواد ارسطا - ابراهیم بهادری
سعید داودی - احمد قدسی

نام کتاب: پیام امام امیرالمؤمنین علیه السلام جلد ۶

مؤلف: آیت الله العظمی مکارم شیرازی و همکاران

تیراژ: ۳۰۰۰ جلد

نوبت چاپ: پنجم

تاریخ انتشار: ۱۳۹۵ ه. ش.

تعداد صفحه و قطع: ۶۵۶ صفحه، وزیری

چاپ: چاپخانه گلپان

ناشر: دارالکتب الاسلامیه - تهران - خیابان پامنار - کوچه بنی هاشم

پلاک ۱۲ - تلفن: ۳۳۹۱۶۹۴۴

فروشگاه ۱: تهران - بازار سلطانی - طبقه اول - شماره ۲۹ - کدپستی ۱۱۶۱۶۵۳۶۳۴

تلفن: ۵۵۶۲۷۴۴۹ تلفکس: ۵۵۶۲۰۴۱۰

فروشگاه ۲: تهران - خیابان انقلاب - مقابل دبیرخانه دانشگاه تهران - بازارچه کتاب

شماره ۱۰ - کدپستی ۱۳۱۴۶۶۳۶۵۸ - تلفن: ۶۶۴۰۸۴۴۱

قیمت: ۳۰۰۰۰۰ ریال

حق چاپ برای ناشر محفوظ است

شابک ۱ - ۲۴۲ - ۴۴۰ - ۹۶۴ - ۱ - ISBN 964 - 440 - 242 - 1

شابک دوره‌ای: ۶ - ۰۶۶ - ۴۴۰ - ۹۶۴ - ISBN - SET: 964 - 440 - 066 - 6

فهرست مطالب

۳	فهرست مطالب
۱۷	خطبه ۱۵۱
۱۷	خطبه در یک نگاه
۱۹	بخش اول
۲۰	شرح و تفسیر: خورشیدی که در تاریکی درخشید
۲۳	بخش دوم
۲۴	شرح و تفسیر: فتنه‌هایی که پدید آمد، به هوش باشید
۲۸	نکته
۲۸	ویژگی‌های حاکمان دنیاپرست!
۲۹	بخش سوم
۳۰	شرح و تفسیر: ویژگی‌های این فتنه بزرگ!
۳۵	بخش چهارم
۳۶	شرح و تفسیر: وظیفه شما در این فتنه
	* * *
۳۹	خطبه ۱۵۲
۳۹	خطبه در یک نگاه
۴۱	بخش اول
۴۲	شرح و تفسیر: گوشه‌ای از صفات جمال و جلال خدا
۵۱	بخش دوم
۵۲	شرح و تفسیر: خلیفه حق آشکار شد

* * *

۶۱	خطبه ۱۵۳
۶۱	خطبه در یک نگاه
۶۳	بخش اول
۶۳	شرح و تفسیر: انسان های گمراه و غافل
۶۵	بخش دوم
۶۶	شرح و تفسیر: اندرزی سودمند و گرانبها
۷۱	بخش سوم
۷۲	شرح و تفسیر: هوش باش!
۷۷	بخش چهارم
۷۸	شرح و تفسیر: از بن بدخه، زشت پرهیز

* * *

۸۵	خطبه ۱۵۴
۸۵	خطبه در یک نگاه
۸۷	بخش اول
۸۸	شرح و تفسیر: ما درهای علوم پیامبریم!
۹۰	نکته ها
۹۰	۱. تفاوت خودستایی و معرفی خویشان
۹۲	۲. حسن دلبران در زبان دیگران!
۹۵	بخش دوم
۹۶	شرح و تفسیر: ویژگی رهروان راه حق
۱۰۰	نکته
۱۰۰	مشکل بزرگ در دنیای کنونی
۱۰۱	بخش سوم
۱۰۲	شرح و تفسیر: راه شناخت نیکان و بدان

* * *

۱۰۷	خطبه ۱۵۵
۱۰۷	خطبه در یک نگاه
۱۰۹	بخش اول
۱۱۰	شرح و تفسیر: یک درس مهم خداشناسی
۱۱۵	بخش دوم
۱۱۶	شرح و تفسیر: این پرنده عجیب و استثنایی
۱۲۱	بخش سوم
۱۲۲	شرح و تفسیر: شخفتی‌های دیگری از این پرنده
۱۲۴	نکته
۱۲۴	آفرینش حیرت‌انگیز ما!
* * *	
۱۲۹	خطبه ۱۵۶
۱۳۰	خطبه در یک نگاه
۱۳۱	بخش اول
۱۳۲	شرح و تفسیر: آشکار شدن کینه‌های درون به بهانه‌واهی
۱۳۷	بخش دوم
۱۳۷	شرح و تفسیر: پیشروی به سوی سرمنزل مقصود
۱۴۱	بخش سوم
۱۴۲	شرح و تفسیر: اسباب نجات در قیامت
۱۴۹	بخش چهارم
۱۵۰	شرح و تفسیر: آزمون و فتنه بزرگ!
۱۵۲	نکته‌ها:
۱۵۲	۱- پاسخ به چند سؤال
۱۵۴	۲- شهادت، افتخار است نه مصیبت
۱۵۵	بخش پنجم
۱۵۶	شرح و تفسیر: حرام خدا را با کلاه شرعی حلال می‌شمرند!

نکته ۱۵۸

رگ، رگ است این آب شیرین، آب شور ۱۵۸

* * *

خطبه ۱۵۷ ۱۶۱

خطبه در یک نگاه ۱۶۱

بخش اول ۱۶۳

شرح و تفسیر: توجهی دیگر به مبدأ و معاد ۱۶۴

نکته ۱۶۸

چگونه تا بیخ تکبر می‌شود؟ ۱۶۸

بخش دوم ۱۷۱

شرح و تفسیر: ناپایداری دنیا ۱۷۲

بخش سوم ۱۷۹

شرح و تفسیر: حضور در دادگاه الهی ۱۸۰

نکته‌ها ۱۸۶

۱- خیل گواهان عمل ۱۸۶

۲- سه جمله پرمعنا ۱۸۷

* * *

خطبه ۱۵۸ ۱۸۹

خطبه در یک نگاه ۱۹۰

بخش اول ۱۹۱

شرح و تفسیر: کتابی که همه چیز در آن است ۱۹۲

بخش دوم ۱۹۵

شرح و تفسیر: حکومتی ظلمانی و وحشتناک در پیش است ۱۹۶

نکته‌ها ۱۹۹

۱- مسئولیت سنگین حاکمان و مردم ۱۹۹

۲- پایان نکبت‌بار حکومت بنی‌امیه ۲۰۰

۲۰۳	خطبه ۱۵۹
۲۰۳	خطبه در یک نگاه
۲۰۵	بخش اول
۲۰۵	شرح و تفسیر: حمایت همه جانبه

* * *

۲۰۹	خطبه ۱۶۰
۲۰۹	خطبه در یک نگاه
۲۱۱	بخش اول
۲۱۲	شرح و تفسیر: ناتوانی اندیشه‌ها در برابر عظمت او
۲۲۱	بخش دوم
۲۲۲	شرح و تفسیر: برداشتن دنیا
۲۲۷	نکته
۲۲۷	دو بال برای پرواز به سوی خدا
۲۲۹	بخش سوم
۲۲۹	شرح و تفسیر: اقتدا به رسول خدا ﷺ
۲۳۳	بخش چهارم
۲۳۴	شرح و تفسیر: زندگی زاهدانه انبیا
۲۳۹	نکته‌ها
۲۳۹	۱. مزامیر داوود علیہ السلام
۲۴۰	۲. نغمه داوودی
۲۴۰	۳. زهد انبیا
۲۴۱	بخش پنجم
۲۴۲	شرح و تفسیر: سیره پیامبر اسلام ﷺ در برابر دنیاپرستان
۲۴۷	بخش ششم
۲۴۸	شرح و تفسیر: زندگی زاهدانه پیامبر ﷺ
۲۵۳	بخش هفتم

۲۵۴	شرح و تفسیر: چرا به پیامبر خدا (صلی الله علیه و آله) تاسی بجویم؟
۲۵۹	نکته

* * *

۲۶۳	خطبه ۱۶۱
۲۶۳	خطبه در یک نگاه
۲۶۵	بخش اول
۲۶۶	شرح و تفسیر: اوصاف دیگری از پیامبر (صلی الله علیه و آله)
۲۷۰	نکته
۲۷۰	به گوینده نگرید یا به سخنش؟!
۲۷۳	بخش دوم
۲۷۴	شرح و تفسیر: به قربت‌ها یا فزون پیشین بنگرید!

* * *

۲۸۳	خطبه ۱۶۲
۲۸۴	خطبه در یک نگاه
۲۸۵	بخش اول
۲۸۶	شرح و تفسیر: چرا خلافت علوی غصب شد؟
۲۹۱	بخش دوم
۲۹۲	شرح و تفسیر
۲۹۵	نکته‌ها
۲۹۵	۱. حق پرسشگری
۲۹۸	۲. هدف اصلی این پرسش و پاسخ
۳۰۰	۳. بنی امیه و توطئه محو اسلام

* * *

۳۰۳	خطبه ۱۶۳
۳۰۳	خطبه در یک نگاه
۳۰۵	بخش اول

۳۰۶	شرح و تفسیر: شرح عمیق دیگری از صفات جمال و جلال او
۳۱۵	نکته
۳۱۵	خدا یک حقیقت نامتناهی است
۳۱۹	بخش دوم
۳۱۹	شرح و تفسیر: علم نامحدود خدا
۳۲۱	نکته
۳۲۱	بازتاب ایمان به علم خدا در اعمال انسان‌ها
۳۲۳	بخش سق
۳۲۴	شرح و تفسیر: ای ب ت از خیال و قیاس و وهم
۳۲۷	نکته
۳۲۷	دوران عجیب جنین

* * *

۳۳۱	خطبه ۱۶۴
۳۳۲	خطبه در یک نگاه
۳۳۳	بخش اول
۳۳۴	شرح و تفسیر: اتمام حجت امام <small>علیه السلام</small> با عثمان
۳۳۸	نکته
۳۳۸	بهترین راه نفوذ در دیگران
۳۴۱	بخش دوم
۳۴۳	شرح و تفسیر: نشانه‌های پیشوایان عادل و ستمگر
۳۵۰	چند نکته درباره حادثة قتل عثمان

* * *

۳۵۳	خطبه ۱۶۵
۳۵۳	خطبه در یک نگاه
۳۵۵	بخش اول
۳۵۶	شرح و تفسیر: آفرینش انواع پرندگان

۳۶۲ نکته
۳۶۲ دنیای عجیب پرندگان
۳۶۷ بخش دوم
۳۶۸ شرح و تفسیر: عجیب‌ترین پرنده جهان
۳۷۵ بخش سوم
۳۷۶ شرح و تفسیر: ترسیم دقیق و بسیار ظریفی از بال و پر طاووس
۳۸۱ بخش چهارم
۳۸۲ شرح و تفسیر: ترسیم دقیقی از زیبایی‌های طاووس
۳۸۵ بخش پنجم
۳۸۶ شرح و تفسیر: به راستی، عمل در وصفش حیران است
۳۸۹ نکته
۳۸۹ شگفتی‌های طاووس!
۳۹۱ بخش ششم
۳۹۱ شرح و تفسیر: از پشه‌های ریز گرفته تا هنگ‌ها و فیل‌ها
۳۹۳ نکته
۳۹۳ اندکی از شگفتی‌های ماهی‌های بزرگ و فیل‌ها
۳۹۷ بخش هفتم
۳۹۸ شرح و تفسیر: جلوه‌ها، نعمت‌ها و زیبایی‌های بهشت
۴۰۳ تفسیر بعضی از لغات پیچیده این خطبه (از زبان سید رضی)
۴۰۴ نکته
۴۰۴ کدام زیباتر است؟
* * *	
۴۰۷ خطبه ۱۶۶
۴۰۷ خطبه در یک نگاه
۴۰۹ بخش اول
۴۰۹ شرح و تفسیر: سه دستور مهم اخلاقی

۴۱۳	بخش دوم
۴۱۴	شرح و تفسیر: سرنوشت مرگ بار بنی امیه
۴۱۸	نکته
۴۱۸	قیام‌های خونین بر ضد بنی امیه
۴۲۱	بخش سوم
۴۲۲	شرح و تفسیر: دلیل اصلی عقب‌ماندگی
۴۲۳	نکته
۴۲۳	همانند بی‌اسرائیل

* * *

۴۲۵	خطبه ۱۶۷
۴۲۵	خطبه در یک نگاه
۴۲۷	بخش اول
۴۲۸	شرح و تفسیر: مسیر حق را بسناسید
۴۳۳	بخش دوم
۴۳۴	شرح و تفسیر: در برابر همه چیز مسئول باشید
۴۳۷	نکته
۴۳۷	حفظ محیط زیست و حمایت از حیوانات در اسلام

* * *

۴۴۱	خطبه ۱۶۸
۴۴۱	خطبه در یک نگاه
۴۴۳	بخش اول
۴۴۴	شرح و تفسیر: علل تأخیر در مجازات قاتلان عثمان
۴۴۹	نکته
۴۴۹	۱ - مشکلات در راه اجرای عدالت
۴۵۰	۲ - ایراد عمده کار شورشیان

* * *

- خطبه ۱۶۹ ۴۵۱
- خطبه در یک نگاه ۴۵۱
- بخش اول ۴۵۳
- شرح و تفسیر: اگر قیام نکنید حکومت اسلامی از دست می‌رود ۴۵۳
- بخش دوم ۴۵۷
- شرح و تفسیر: اگر فتنه‌جویان ادامه دهند تحمل نخواهم کرد ۴۵۸

* * *

- خطبه ۱۷۰ ۴۶۱
- خطبه در یک نگاه ۴۶۲
- بخش اول ۴۶۳
- شرح و تفسیر: چرا بی‌گناهان می‌میرند؟ ۴۶۴
- نکته ۴۶۶
- جاذبه گفتار امام علیه السلام ۴۶۶

* * *

- خطبه ۱۷۱ ۴۷۱
- خطبه در یک نگاه ۴۷۱
- بخش اول ۴۷۳
- شرح و تفسیر: بهشت پیش شماست! ۴۷۵
- نکته ۴۸۰

* * *

- خطبه ۱۷۲ ۴۸۱
- خطبه در یک نگاه ۴۸۱
- بخش اول ۴۸۲
- شرح و تفسیر: کارشکنی‌های قریش در امر خلافت ۴۸۴
- نکته‌ها ۴۸۹
- ۱ - چشم بستن در برابر واقعیات ۴۸۹

۴۹۱ ۲ - آیا بخشی از حق را باید رها کرد؟

۴۹۳ بخش دوم

۴۹۴ شرح و تفسیر: رسوایی آتش افروزان جنگ جمل

* * *

۵۰۱ خطبه ۱۷۳

۵۰۱ خطبه در یک نگاه

۵۰۳ بخش اول

۵۰۴ شرح و تفسیر: نایب‌ترین فرد برای زعامت مردم

۵۰۹ بخش دوم

۵۰۹ شرح و تفسیر: دستورات درباره نبرد یا فتنه جویان

۵۱۲ نکته

۵۱۲ گفتگویی با عمار یاسر در جنگ صفین

۵۱۵ بخش سوم

۵۱۶ شرح و تفسیر: این جهان منزلگاه اصلی شماست

* * *

۵۲۱ خطبه ۱۷۴

۵۲۱ خطبه در یک نگاه

۵۲۳ بخش اول

۵۲۴ شرح و تفسیر: کارهای ضد و نقیض طلحه دلیل رسوایی اوست

* * *

۵۲۹ خطبه ۱۷۵

۵۲۹ خطبه در یک نگاه

۵۳۱ بخش اول

۵۳۲ شرح و تفسیر: این همه غفلت چرا؟

۵۳۵ بخش دوم

۵۳۶ شرح و تفسیر: پیامبر ﷺ همه چیز را به من خبر داد

- خطبه ۱۷۶ ۵۴۱
- خطبه در یک نگاه ۵۴۱
- بخش اول ۵۴۳
- شرح و تفسیر: بهشت در ناراحتی‌ها و جهنم در شهوات پیچیده شده است ۵۴۴
- نکته ۵۴۶
- آن‌ها که به طاعات عشق می‌ورزند ۵۴۶
- بخش دوه ۵۴۹
- شرح و تفسیر: نیت خوب شدن! ۵۴۹
- چند نکته مهم ۵۵۱
- بخش سوم ۵۵۳
- شرح و تفسیر: درمان دردهای شما در قرآن است ۵۵۴
- نکته ۵۵۷
- قرآن و درمان بیماری‌ها ۵۵۷
- بخش چهارم ۵۵۹
- شرح و تفسیر: قرآن شفاعت‌کننده روز جزا است ۵۶۰
- بخش پنجم ۵۶۳
- شرح و تفسیر: با این شرط من مدافع شما در قیامت! ۵۶۳
- بخش ششم ۵۶۷
- شرح و تفسیر ۵۶۸
- نکته ۵۷۱
- استقامت در مسیر ولایت ۵۷۱
- بخش هفتم ۵۷۳
- شرح و تفسیر: فرق مؤمن و منافق در اصلاح زبان است ۵۷۴
- نکته‌ها ۵۷۹
- ۱- زبان عجیب‌ترین عضو بدن ۵۷۹
- ۲- سرمایه‌های اصلی انسان ۵۸۱

- بخش هشتم ۵۸۳
- شرح و تفسیر: خطرات بدعت‌ها ۵۸۴
- نکته ۵۸۸
- بدعت چیست؟ ۵۸۸
- بخش نهم ۵۹۱
- شرح و تفسیر: در قرآن بهار دل‌ها و چشمه جوشان علوم است ۵۹۲
- بخش دهم ۵۹۷
- شرح و تفسیر: خورشابه حال آن‌ها که مشغول اصلاح خویش‌اند ۵۹۸
- نکته ۶۰۲
- اجتماعی زیست‌ر یا انزواگرایی؟ ۶۰۲

* * *

- خطبه ۱۷۷ ۶۰۷
- خطبه در یک نگاه ۶۰۷
- بخش اول ۶۰۹
- شرح و تفسیر: با انحراف حکمین حکم آنها باطل است ۶۱۰
- نکته ۶۱۳
- حکمین پشت به قرآن کردند ۶۱۳

* * *

- خطبه ۱۷۸ ۶۱۵
- خطبه در یک نگاه ۶۱۵
- بخش اول ۶۱۷
- شرح و تفسیر: عظمت خداوند و کرامت پیامبرش ۶۱۸
- نکته ۶۲۳
- ۱- کلید حل معمای صفات ۶۲۳
- ۲- اهداف بعثت پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله ۶۲۴
- بخش دوم ۶۲۵

۶۲۶ شرح و تفسیر: با صدق نیت به درگاه خدا روید

* * *

۶۲۳ خطبه ۱۷۹

۶۲۴ خطبه در یک نگاه

۶۲۵ بخش اول

۶۲۶ شرح و تفسیر: آیا خدا را دیده‌ای؟

* * *

۶۴۳ خطبه ۱۸۰

۶۴۳ خطبه در یک نگاه سان ورود آن

۶۴۵ بخش اول

۶۴۶ شرح و تفسیر: یا چه! یا دیدن سزار مرگ و ذلت بودن

۶۴۹ بخش دوم

۶۵۰ شرح و تفسیر: همه گفتنی‌ها را شنیدم ام

۶۵۵ نکته‌ها

۶۵۵ ۱- فرق میان «مَعُونَه» و «عَطَا»

۶۵۶ ۲- خدمات چهارگانه فرهنگی امام علیه السلام